

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI

Abdullah MERT¹

HAZIRLIK SORULARI

1. İnsanlar normal mi amormal mi?
2. Tarihteki psikolojik bozukluklar nasıl tedavi edilmiştir.?
3. Şizofren dâhimi hasta mı? hastalığının belirtileri nelerdir?
4. Kişilik bozuklukları nedir? Kaç grupta incelenir? Neden?
5. Anksiyete (Kaygı) bozuklukların nedenleri nelerdir?

PSİKOLOJİK BOZUKLUKLARIN TARİHÇESİ

Tarih öncesi toplumlarda animizm - tüm insanların ve nesnelerin ruhlara sahip olduğu inancı - yaygındı ve psikolojik rahatsızlıklar sıklıkla animistik kaynaklara bağlanıyordu. Kötü ruhların bireylerin davranışlarını ele geçirdiği ve yönet-

tiği düşüncesi, anormal davranışların en yaygın açıklamaları arasındaydı (Seligman, Rosenhan ve Walker, 2001; Koç 2012). Akıl hastalıklarını tedavi etmek için bilinen en eski yöntemlerin yaklaşık yarım milyon yıl önce Taş Devri mağara adamları tarafından uygulandığı düşünülmektedir. Şifacılar, baş ağrısı ya da epilepsi nöbeti geçiren bazı hastaları tedavi etmek için bugün trepanasyon olarak bilinen cerrahi bir prosedürü kullanmışlardır. Bu işlemle, o günlerin taş aletleriyle insanların kafatasında yuvarlak bir delik açılıyor ve kişide rahatsızlık yaratan kötü ruhun bu delikten dışarı çıkabileceğine inanılıyordu (Gençtan, 1997). Bu delme işlemi, kafatasının içine hapsedilmiş şeytan ya da kötü ruhların dışarı çıkmasını sağlamak için yapılırdı (Seligman, Rosenhan ve Walker, 2001; Koç 2012).

İnsanlık tarihi boyunca, hangi davranışların anormal olarak tanımlanabileceği konusunda birçok farklı fikir ortaya atılmıştır (Seligman, Rosenhan ve Walker, 2001; Koç 2012). Anormal davranışları anlama çabası insanlık tarihi kadar

¹ Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik AD., abdullahmert@gmail.com. 0000-0003-0653-2297

UYGULAMALAR

1. Anksiyete bozuklukları nelerdir ve belirtileri neler olabilir? Birkaç örnek verin.
2. Majör depresif bozukluğun tanısı için DSM-5'te belirtilen kriterleri açıklayın.
3. Bipolar bozukluk ve unipolar depresyon arasındaki temel farklar nelerdir?
4. Obsesif-Kompulsif Bozukluk (OKB) nedir ve yaygın obsesyon ve kompulsiyon örnekleri verin.
5. Post-Traumatik Stres Bozukluğu (PTSD) nedir ve bu bozukluğun tedavi yöntemleri nelerdir?
6. Şizofreni nedir ve tipik belirtileri nelerdir?
7. Somatizasyon Bozukluğu hakkında bilgi verin ve bu bozukluğun psikoterapi ile tedavi edilme yöntemlerini açıklayın.
8. Borderline Kişilik Bozukluğu (BPD) belirtileri nelerdir ve bu bozukluğun tedavi süreçleri hakkında bilgi verin.
9. Sosyal fobi nedir ve bu fobi türünün kişinin yaşamını nasıl etkileyebileceğini açıklayın.
10. Psikotik bozukluklar hakkında genel bilgi verin ve bu tür bozuklukların teşhis ve tedavi yöntemlerini tartışın.

Anormal Psikoloji hakkında öğrendiklerini uygulayabileceği veya araştırabileceği alanlara, durumlara yönlendirecek nitelikte uygulama öneriler;

1. Anormal psikolojiyle ilgili akademik araştırmalara katılmak veya kendi araştırma projelerinizi başlatmak için bir üniversite veya araştırma kurumuyla işbirliği yapılabilir. Bu, psikopatoloji, psikoterapi etkinliği, ruh sağlığı hizmetleri politikaları gibi birçok farklı konuyu içerebilir.
2. Psikolog veya psikiyatrist olarak eğitim aldıysanız, anormal psikoloji bilgilerinizi klinik uygulamada kullanabilirsiniz. Örneğin, çeşitli psi-

kopatolojilerin tanısı, tedavisi ve müdahalesi üzerine çalışabilirsiniz.

3. Danışmanlık veya terapistlik yapmak, anormal psikoloji konusundaki bilgilerinizi bireylerin ruh sağlığını iyileştirmek için kullanabileceğiniz bir alandır. Bu, bağımsız bir danışmanlık pratiği oluşturmak veya bir sağlık kuruluşunda çalışmak şeklinde olabilir.
4. Anormal psikoloji bilgilerinizi eğitim alanında kullanabilirsiniz. Okullarda veya topluluk merkezlerinde ruh sağlığı eğitimi vererek insanların psikolojik sağlığına dair farkındalıklarını artırabilirsiniz.
5. Anormal psikoloji konusundaki bilgilerinizi güncel tutmak için ilgili seminerlere, konferanslara veya online kurslara katılabilirsiniz.

KAYNAKLAR

- American Psychiatric Association (APA) (1952). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington DC, American Psychiatric Association Mental Hospital Service.
- American Psychiatric Association (APA) (1968). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. 2. Baskı, Washington DC, American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. 3. Baskı, Washington DC, American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1987). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Gözden geçirilmiş 3. Baskı, Washington DC, American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. 4. Baskı, Washington DC, American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association, DSM-5, (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. DSM-5™ (Çev. Ertuğrul Köroğlu 5th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc.. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Ar, Y. (2019). *Şizofreni. İn anormal psikolojisi*, 12th ed. (Çeviri Ed. Muzaffer Şahin):250-284. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Beck, A.T., Ward, C.H., Mendelson, M. & ark. (1962). Reliability of psychiatric diagnoses: 2. A study of consistency of clinical judgments and ratings. *Am Journal Psychiatry*, 119:351-357.
- Comer, R. J. (2010). *Abnormal psychology*. Birleşik Krallık: Worth Publishers.

- Bernheim, H. (1889). *Suggestive therapeutics*. GP Putnam's sons.
- Bennett, P. (2006). *Abnormal and clinical psychology: an introductory textbook* (2nd. Ed.) U.K: Open University Press
- Bothe, G.G.& Alloy. L.B. (1998). *Abnormal psychology*. McGraw-Hill Higher Education,
- Butcher, J. N., Mineka, S.& Hooley, J. M. (2007). *Abnormal psychology*. Birleşik Krallık: Pearson/Allyn and Bacon.
- Davidson G. C. & Neale, J. M. (2008). *Anormal psikolojisi (abnormal psychology)*. Çev Ed. İhsan DAĞ/7. Basım). Türk Psikolojik Derneği yayınları. Ankara.
- Dirik, G. (2019). *Kayıp bozuklukları*. In *Anormal Psikolojisi*, 12th ed. (Çeviri Ed. Muzaffer Şahin):172-200. Ankara, Nobel Akademik.
- Dols, M.W., (1992). *Majnun: the madman in medieval Islamic society*, Clarendon Press, Oxford, UK.
- Ellenberger, H. F. (1970). *The discovery of the unconscious: the history and evolution of dynamic psychiatry* (pp. 209-210). New York: Basic Books.
- Fenton, W.S. & McGlashan, T. H. (1991). Natural history of schizophrenia subtypes. I. Longitudinal study of paranoid, hebephrenic and undifferentiated schizophrenia. *Arch Gen Psychiatry*, 48: 969-977.
- Harvey AG, & Bryant RA (2002). Acute stress disorder: A synthesis and critique. *Psychol Bull*, 128:886-902.
- Gençtan, E. (1997). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar* (13. Basım) Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Kring, A. M., Jhonson S. L., Davison, G.C & Neale J.M. (2019). *Anormal psikoloji* (12. Basımdan Çeviri/ Çeviri Editörü: Muzaffer Şahin) Nobel Akademik Yayıncılık Tic. Ltd Şti. Ankara.
- Koç. M. (2012). Davranış bozukluğu ders notları. Basılmamış Doktora Ders Notları. Sakarya.
- Kuzu, D. (2019). *Disosiyatif bozukluklar ve bedensel belirti bozuklukları*. In *anormal psikolojisi*, 12th ed. (Çeviri Ed. Muzaffer Şahin):224-249. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Matthews, J. R., & Matthews, L. H. (2013). Influences of the greeks and romans. In t. G. Plante (ed.). *Abnormal psychology across the ages* Vol 1: History and conceptualizations (pp. 1-14). Santa Barbara, CA, US: Praeger/ABC-CLIO.
- Mineka, S., Butcher, J.& Hooley, J. M. (2003). *Abnormal psychology*. Birleşik Krallık:
- Nazlıgül, M. D. (2019). *Kişilik bozuklukları*. In *anormal psikolojisi*, 12th ed. (Çeviri Ed. Muzaffer Şahin):463-489. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öztürk, O. & Uluşahin, A. (2020). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Oral, E. T., (2005). *Neden nasıl şizofreni* (Editör: Selçuk Candansayar) Peday Yayınları, Ankara
- Özen, Y. & Taşdemir, O. (2022). Anormal kavramına ruh sağlığı üzerinden bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 14(2):174-184. DOI: 10.18863/pgy.952902.
- Öztürk, M., O. & Uluşahin, A. (2023). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Nobel Tıp Kitabevi. Ankara
- Papiashvili, E.,D. & Mayers, L. A. (2013). Perceptions, thoughts, and attitudes in the middle ages. T.G. Plante (Ed.) *Abnormal Psychology across the Ages: History and Conceptualizations* (ss15-32). USA: Praeger
- Pattie, F. A. (1967). *Methods of induction, susceptibility of subjects, and criteria of hypnosis*.
- Pearson Rosenberg, R., Kosslyn, S. (2014). *Abnormal psychology*. Amerika Birleşik Devletleri: Worth Publishers.
- Rosenhan, D.L. (1975). On being sane in insane places. *Science*, 179:250-258.
- Seligman, M.E.P., Rosenhan D.L, & Butler L. (1997). *Abnormality*. New York: Norton Company.
- Seligman, M. E. P., Rosenhan, D. L. & Walker E.F. (2001). *Abnormal psychology* (Ed.4). Publisher, Norton,
- Spitzer RL (1975) On pseudoscience in science, logic in remission, and psychiatric diagnosis: a critique of Rosenhan's "On being sane in insane places". *J Abnorm Psychol*, 84:442-452.
- Şahin, M. (2019). *Duygudurum bozuklukları*. In *anormal psikolojisi*, 12th ed. (Çeviri Ed. Muzaffer Şahin):129-171. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tangney, J.P., Wagner, P., Gramzow, R. (1992). Proneness to shame, proneness to guilt, and psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 101(3), 469-478.
- Tuna, E. & Öncül-Demir. Ö. (2022). *DSM-5'e göre anormal psikoloji*. Nobel Yayın, Ankara.
- Zilboorg, G., & Henry, G. W. (1941). *A history of medical psychology*. W W Norton & Co.
- Veith, I. (1965). *Hysteria: The history of a disease*. Chicago, University of Chicago Press,
- Woody, W. D., & Viney, W. (2013). *A history of psychology: Ideas and context* 5 th Ed. Boston: Pearson.